ГОСУДАРСТВЕННАЯ ПУБЛИЧНАЯ НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКАЯ БИБЛИОТЕКА СССР

СИЙЛЕНЦА НАКЪА ГІОРГДА КПСС ЦК ПЛЕНУМА!

ГРОЗНЕНСКИ КРЕКИНГ-ЗАВОДА БОЛХЛОЙ, ИНЖЕНЕРИЙ, ТЕХНИКИЙ, ГІУЛАКХЕРЧА НАЬХА КОЛЛЕКТИВО ТІАИЙЦА

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

Грозненски крекинг-завода коллективо 26-ча октябре кхоачашйир валови продукции арахепара йола семилетка пхе шера план. Диъ шераи итт бештан планах лийрхІачул 1.6 процент духхараІа хьаяьй мехкладуьтта сийрда продукташ. 1958-ча шера хинначуьа лоадама хІама ца эшиаш кхозза ансамъяьнниай химически промышленностана хьаю бедал. Российски копилкана юкъелихьад 13 миллион сом гаргга ахча. Планах лийрхІачул 7,4 процент лакхьяьй ухь шера кхъхьегама оьсарле. Арахецаш йолча продукцера дІадодар чухнахьа дакххара чотах 317 эзар сом ахча кхоьдьа.

Берригача вай мехка тІола яьржай КПСС ЦК декабрьски Пленумен СССР Лакхехьарча Совета сессеи сийна йола яхь. Партеи халькъен вахаре хиннача хІара лоархІамерча гІулакха кхъхьегама толамашца накъа ухаш Іаьдал да советски наьха. Ишшта оаха а, тхоай кхоачамашкен торонашкен хьажа а хьежа, тхоашта тІаьи ер дехкараш:

валови продукци арахецара йола семилетка тхеда гІа шера план 20-ча декабре кхоачашъе — юхъьанца оахош из кхоачашъе дош деннача хаьад ши ди хьалхарІа;

хьалхарІа оахош тІаийчача дехкарех лерхІаш хиннача 2800 эзар сома меттел, россииски 30 миллиардаца лаьрхІа, шу чакхдалехьа 3500 эзар сом дІачудала;

КПСС ЦК Пленум хьаеллача дӀнга — 9-ча декабре — планал совнагІа 200 эзар сом накопленеш Іоае а уж паччахьалхен бюджете дІачухийта а;

шу чакхдалалуьра хІара бетта-бетта планал совнагІа Грозненски химически завода ткъаь процентал кІезнигІа йоацш пропан-пропиленовы фракцеш хьае;

завода территоре тІа 1500 га, 5 эзар декоративни кІотарг, роза оалача зизай 200 кІотарг дІайорІа.

Уж лакхара декхараш тхоашта тІа а эцаш, оаха, завода болхлоша, инженераша, техникаша, гІулакхерча наха тІахьех Нохч-ГІалгІай АССР промышленносте, гІишлоний, транспорта ерригача предприятей коллективаш кастта хургІоьча вай парте Центральни Комитета Пленуман СССР Лакхехьарча Совета сессенен сийденца накъа яхара!

Планал совнагІа духхарІа продукци лургьа вай мехка халкъа боахама!

Грозненски крекинг-завода цехий, участкойй болхлой собраешка дийца а дийца, берригаш раьза а болаш тІэийнад социалистически декхараш.

МАССА А МЕХХАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

Свет Лрадувл 1923 шера дена

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

№ 107 (2836). ШОАТТА, 16 ноябрь, 1963 шу. Мах 2 кеп.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙЧЕН ДОККХА ХИМИ

Советски халькъо чІоагІа дог гІоздьяьна тІаийцар «Химически промышленносте дІахо дегІайлаяра а химически продуктеки материалаш халкъа боххаме шайца эцара а хьакъехьара» дешара хьожаргІола КПСС Центральни Комитета Пленум 1963 шера 9 ноябре гульбергхилрах хинна хоам.

Химически промышленносте — еза-бохкхача яидустре лоархІамерІара дакъа. Из Іалальмате бохккача лоархІаме да коммунизма материалийнотехнически база хьаеча.

Пхи шуьи ах шуьи хьалхарІа КПСС ЦК майски (1958 ш.) Пленумо юьъ дІайолайир СССР-е сихха химически промышленносте дегІайоалаярз. Алъха уьхь тІехьхьара дъъ шерен ах шерен хьалъьъ а яьнна болх бе йолаенаьй 250 керда заводаш, цехаш, къаьст-къаьста производстваш.

Ала дезаш да, химически предприятеш хьалъяра дІаздахар, геттара каста кхоачеттаотташ а шуьи тІехьаГІа цар межка бохкха пайда луш а хилар.

Духхьа ха йоацІаш а тІехьа Нохч-ГІалгІай мехкарча - дохккача химе хьакъехьа кхамъал делга а яцар. Хьаьта хІанз вІалла боарам а боацаш духхьа прахцаш я химически продукташ, хІаьта уж дегІаахара темпашш тІа-тІа духхарІа лаккхуьш а латт. Аьлча кхоачам ба, КПСС ЦК майски Пленум хинначуьа тІехьаГІа йола беркатан оахеллаш дІа-ца хІинца хиннаяц аьнна духхарІа хинна хилар.

Оннан боьъостал дъъд Нохч-ГІалгІай мехка иштта сихх хинна дегІаахара? Оттара хьаьхарІа ЙІаькъйча белаьла торонаша. Вайцига хинна дегІаух мехкдьатта белаьла лърда тІа. ХІаьта Советски Союзе духхьа корайоагІаргьаш Нохч-ГІалгІай АССР-е санна тайп-тайпареи маьхрен утлеводородаш селда духхьа йолаш йола районаш. Ухъаза я ІаламаІа газ а, лаьттан чеиашкара мехкдьаттадуьа цхьана хьайоахаш йола попутни газ а, мехкдьатта чакхдоахаха заводашкара газаш а. Нагахьа санна аьттуьа болаш дола энергетически климатически хьаьлаш шу тІа дІатІатехача, хІаьта иштта лаьха квалификаци йолча ІаІмаи болхлой, проектировщикий, производственникий кадраш а царца дІаІалаьрхІача, шу дерригаНеша цхьана торо хилийтаяь мехкдьатта химически продукташ хьаеш йола производство вай республике сихха дегІайоалае.

1954 шера продукци аракепара йолаелар доккхача химе дух-хьашхаркъар — Грозненски химически завод. Цо арахеца долладьа феноли ацетони. Химически завода коллективо сихех ахьтоне цеи эпайин хоаначера процесс, цхьа керла-керлаяца дуъзаденна тІаэтта халонаш, лоацІача хана сообдьяькхар проектни низ, продукцера дІадодар лохлир. Из гІоагІа доархІаме да, хІана аьлча феноли ацетони пластмассаш, басарш, капрон, кхьйола материалаш хьаеча лийла эцаш да.

Грозненски химически завода чахкъбьяькхача балха лаькха мах бир партен правительствон Семилетка шераша ацетон дух-хьаГІа доаккх 120 процент, хІаьта фенол — 125 процент.

Цул тІехьаГІа Грозненски химически заводе арахеца долладир керттерча дьяькъе синтетически каучука тайпаех цхьа тайпа хьаларга дІадодаш дола синтетически этилови спирт.

Уьх тІехьхьара хинналца кхаьа бедаьх яьра доаккхаш да-ца хІинца аьнна духхарІа хинна хилар. Масала, 1 тонн спирт дакххарга дІадахийта деза 4,5 тонн ялат е 10 тонн коартолаш. ХІаьта 1 тонн каучук яькхара эш 2,5 тонн спирт. ХІаьта хІанз ю тайпа дукхах спирт меххьаьта белаьла доаккхаш да, ялати коартолаш кхачанга йолх.

ХІанз парте дехкар хьалхашка оттаду технически гІулакхашка долаш дола спирт дакххарга дІаухийтаяь йола кхачан продукташ уьх гаргга хана социйга. Цу гІулакха чакхдоахаш да синтетически спирт дакххаш йола хьалхарІа хинна заводаш шерашка дакххача химе мохх хинна дІаоттарша Нохч-ГІалгІайн.

Пленума сийна массанаха я яржаш латт социалистически яхь. ДоккхачІа дола дехкараш тІаийду заводашца, цехашца, бригадаша, берригача кхъхьегамхоша, Политически хьехьегамен хьехача новаторий опыта шерра проц-ганда делае, рационализаторски предложенешка хьожарІа, кий-чьегга, балха юкъеозиата шийхаиъа дой хьожаш тоохам бара «Комсомольски прожектора» отрядаш оарцаГІьяха. (ТАСС).

ТОЛАМЦА ЧАКХДАХА КХАШКАРА БАЛХАШ

* *

БОККХИЙЧА НАЬХА НОВКЪОСТАЛЦА

Іалальмате хоза латт гуйра! ЗІамига а вожкха а аравьяьна, беркате хьувкъам чуэцаш, кхашка болхаш деш ба Экажкъоногий-Юртара нах. 1100 гектар ялатийна дІайийна хьажкІаш чуэца езар отделене. Из деккар кхоачашкара кхъхьегама овсарле лаккарІа хургІоьча тайпара вІаШтІехьбаккха йолаш ба. Аравьяьр отделене еррига комбайнаш. Ишшта кулг-кара хьажкІаш чуэца йолаелар масса а звено. ГІо де ухар юртарча школера дешархой а. Денна духхарІа Іомра отделене хьагІа тІа хьаяьха, цІенъяь хьажкІаш. Денна луккарІа дІадора уж паччахьалкхенна. Цхьабакъда, кхы а духхарІа болхлой эпар хьажкІаш сихгарІа чуэцара.

Отделене управляющи Аушев Мухьмадан юрта Совета председателя Хамчиев Иййса-син, кхыча активистаеи хьагуд а бенна цхьан сарахьа дийцар отделене балхашта гІойле яргйола оагІонаш лехаш.

— Республико паччахьалкхенна хьажкІаш дІаздахара план кхоачашъе лаьрхІача дийнахьа дІаенна яха ези хьажкІаш. Вовш бахьан соховза а управленне а гІулакх тІехьатеттта йиш яц вай цхьаьнакха дича а. Ялат сихгарІа,чуэцара кхы а торонаш гучаяьа еза, — аьлар управляющи волча Аушев Мухьмада.

— Вайна сийрда тахане яккха, вІалла ка ца агаш, турпала лийтаб вай сий дола дай — юрта къоанош. Цар цІено хьаьндьа да тахан хьийкъа ялаташ хьажкъеду а дІа-ваьна. Къоанош уж балье а кхашка ара а бабина шоай истанца цхьана отделенена гІо дар дехкарца вай пергара, — аьлар Хамчиев Иййсас управляюшена бІара а хьежа.

— Болх бе беза оаш, ала йиш яц вай пенсионераша, бакъда шоаш раьза а хинна цар гІо дой вай теттара мутІахьа да цу гІулакха, — жоп делар Аушев Мухьмада.

...Боккхийча нахана дувца а хьалхашка латтача дехкарех уж дІахьетабе а арабьяьр Хамчиев Иййса, 85 шу дьяьна Марзаганов Эдбузар, 80 шу дьяьна Албогачиев Дауд, 70 шу дьяьна Кациев Хьасан. Цхьан дийнахьа чакхбаьлар уж ерригача юрта.

— Жи управляюши, боккхий нах кхашка дІабига сихха машинаш кийчьелахь. Тахан шортта гуйра болхлой, — Іурре вера отделене Марзаганов Эдбузари Албогачиев Дауди.

«Бакъдий-те аххар ахар?», — мотташ санна боккхийча наха тІаираьжена, вела а кхежа хьаттар Мухьмада:

— Масса машин езаргьа?

— Шн тІаьа совгІа сар ва араваргьа ьшнар. ДуххарІа бараш-м хьаьра а бьяьна хьежаш латт. Болх байта беза царга.

230 болхло вера кхашка, — Советски Іаьдал доаккхаш лийтарех...

— Дувцинга а йоацаш доккха гІо даьд отделенена юртарча пенсионераша. Шн кІира дийнад уж хІара денна хьажкІаш чуэца арабуьла, хьинаре кхъьег царех хІаране, тІехкхоачашъю нормаш, — раьза вар вай денал долча къоанош-та Назрановски производственни управляюша Экажкъоногий-Юрта хьажкІаш чуэцара вайта уполномоченни Гайтов Хьамид.

Лордаш тІайоахкаш йолча хьажкІий эдашта гонаьъа хайша шоаш къьстта багІа бокхий нах. Лоа санна кІай можамаш я царех духхагІчар. Бакъда, хьалха къона долча хана санна ишш болаш деце а сихх лел цар куьгаш. Сихха хьаЙов бохь. Гуш да чуэца езача хьажкІех цар дог дазнага. «Жи-жа! Цхьа хьажкІа совгІа цІенйича а докхха хІа-ма да!» — яхаш вІаши сихбу цар шоаш. Цієнйий йоазл хьажкІий эл. Моттиг а хийце кхЬчаха хьажкІаш йолча іохоош къоаной. Денна тІехкхоачаньо норма царех хІаране. Цу тайпара кхъьег хьажкІаш чуэнъара гІо де ухача боккхача истаца а.

Хьинарга боваш, болх дика бен хьаьха латтарех да Марзаганов Эдбузар, Албогачиев Дауд, Цечоев Татар, Цечоев Мухтар, Албогачиев Мухьмад-Хьасан, Кациев Хьасан, Хамчиева Залейха, Гостемирова Хадий, Аушева Гайшет, Арапиева Хадий, дуккха кхы а.

Экажкъоногий-Юрта отделене чуийла йоалаш латт ерриг ялатийна дІайийна хьажкІаш.

ТІехххоачашъьй ухъаза паччахьалкхенна уж дІаздара план а. Цу тайпара тодамаш даха вІаштІехьдьяьнад вокхачо а ЗІамигачо а дехкар кхета а деш тІехдика кхъьегарах.

А. ПЛИЕВ.

* *

Беркате сяекла хьалхеняьй «Назрановский» совхоза Альти-Юртарча кхъьегамхоша, Юккъе. ра лаьрхІача 200 центнер свекла чуэц ухъаза хІара гектара тІара. 350—400 центнер свекла гектара тІара — ишшта ба духхарІа болх-на гектаринкий хьожаш.

Царех ба: Албакова Марем, Болголова Тамара, Албакова Ли-да, Халухоева Люба, Цунгольхов Махьмад, дуккха кхыбараш а. ХІаьта ший гектара тІара 44 тонн сяекла хьалхеняьй Боголова Тамарас.

Сурта тІа: (ьърдехьара аьттехьа) дикарІбола свекловодаш М. Албакова, Л. Албакова, М. Баркинхонва, Т. Боголова.

Ам. Плиева сурт.

ЛЕРТТІА КУЛГАЛ ЦА ДЕШ ХИЛЧА

Лерттіа гІулаяь ца деш оасар тІалаьяьна дар уьх шера «Джалка» совхозе сяекла хъаш. Бларгагуш дар хьувкъам кІезнига хургІоьлга. Бакъда, кертгечча агронома юн. Степаниченко оазар: «Оасар а дергда оаха, кІезнигагІа яле а тІара гектара тІара 300 центнер шекара сяекла чу а яларгьа». Цхьабаьъза, сяекла-ханнаьха гІулаяь делга Іалашдан, зяр совхоза кулгалхошца.

Совхоза яллхе а отделеней кхъьегамхоша кхоачашдалнзар хІара гектара тІара йокъера лаьрхІача 200 центнер сяекла яккха вьяна тІаийца социалистически декхараш. ХІаьта пхеллаГІеи шоллаГІеи отделеннешка гектара тІара 130 центнер мара яЛаш.

Моттиг ерриг хьалхенна сяекла па йойташ чу а ййца ерриг а паччахьалкхенна дІалу хургІ ма йий цар дьяна. Цхьабаьъза шега йолаеча тІехьахьаь кхыдараш йоах. Планах 35520 тонн дІаяла езача 14 новбарде дІаенна 12 заар тонн совгІа мара яи! Хьалха а ла мехгарлоашан гІулаяь да хьаяьхьа сяекла хьанахьа шекара заводе дІа ца кхьхьар, Массеех дийнахь юртарча наха хьаЙьхьа пхи ба совгІа тонн сяекла хІанз-хІанз заводе дІахьоргьа яхаш ихьоалгІчена уьх отделеней отделеней кхашка яЛаш я.

— Шекара заводе кхоачамбоаш-раш хиларех бизза пайда яцаш оаха транспортах.—йоах совхоза кулгалхоша. Из харц дац. Машинаш Іойсеннан механизмаша бокъонца болх ца бар ба-хьан долаш духхьа гоа юмашиаш, Хелла 1,5—2 сехьат доаккх машинаш йоассаьъ ца йоьлаш. ЦІхьабахьоа, берригга бехк ду тІа-дІатІабахийтар а дац нийса. ДуххарІа бехке ба совхоза кулгалхой. Шоай шоферашца фу леладу хьажаш уж.

Духхьа гайнчу шоферга заводе гонаьъа со ала моге бехка кІалхар воалл из. Цудухьа цар цоай хьштдар ду. Масала, 14-ча ноябре делкъел тІехьатІа шофераш шо-цоай гІулаяь баха а баха Шайца юрта юкъе сеца латташ цхьа сахьат совгІа ца яьккар «Джалка» совхозера заводе сяекла дІаккхъьаш йолча иттех машино. Массарел а хьалха цига вена ГЕ 44—35 номер йолча машина шофер вожаш бахача тІехьатІ а ах сахьат дальча мара вахийчар. Уж машинаш цига латтаР шоферааш фу леладу иа хьожаш, царна юхъедаТІех а бувлаш ІІаучар совхозо кулгалхой. Иштта латташ куй машинаш Аргуперча столове хьалхашка, тихашта юхъе.

Во лел сяекла аххара балхаш а. ХІанз а яхаяна 400 гектар сов. гІа сяекла я совхозе. Аяхха 4-ча отделене я хІанзчу тІехьатІа чуэца ешаш 200 гектар совгІа сяекла. Дуккагіча мотгигашка балхаш механизированни дан. Доагор, ешаа оатхалаш ца хиларо комбайнаш духхьа сеце лоаттаю.

Совхоза отделеней кулгалхой дехкар да сихгаГІа сяекла чуэцара вІаштІехьдяькха.

Т. ХАШАГУЛЬГОВ, тхл собкор.

КХЕТАМ, ХЬАЬКЪАЛ, ОПЫТ— ДОККХАЧА ХИМЕНА

Минеральни удобренеш хьаеш йола мошшаш сихха алсамъяьлга Іалашдара тІехьийкаб Коммунистически парте химически промышленностера кхъьегарамхой. Парте хьалхашка оттадь дехкар кхоачашдара духхарІа комсомольцаши кагирхой юкъеозар дуьъ. 1963-ча шера 1-ча ноябре денз 1964-ча шера 1-ча мае кхачалца Ерригсоюзни конкурс хкайкалй ВЛКСМ Центральни Комитето, СССР Госплана чуйоаГІача химически механдьатташ промышленносте Паччахьалкхени комитето, изобретательни рационализаторски Ерригсоюзни общества Центральни совето, минеральни удобренеш, дІайийна хІамаш лоараяра химически средствашн царна йола бедаьла алсамъяьккхара гІо дергдолаш йолча дикагІча изобретенеи рационализаторски предложенеи.

Керда технологически процесаш, машинаш, аппаратура кий-чьера а йолаш яраш тоаяра а, къьстера а оасарле лаьхьара. ХІамаш хьаяра процессашта применстенсификаци яра. ДІаоттаьяьча оборудование тІара хьайоакхаш йола продукци алсамъяькхара, цу оборудование болх беш йоаккха ха ІІайхьара, белаьлга комплексни пайда энара, арахецаш йолча продукцера дІадодар чухнахьа дакххара, минеральни удобренеш чуйохкара, дІа-хьа кхахьийтара, та талхйтаяь лорояра балхаш пайлана-ГІа хургІоьча тайпара вІаштІехьдахара, йоттара-йоассаяра балхашта механизаци яра тІаерзаяь хила еза къонача изобретателнйн рационализаторийн предложенеш.

Конкурс йолча хана комсомольски организацеи дехкарийна тІа профсоюзни комитеташ ширен ВОИР-а организацешеи цхьана производства къонача новаторашта мамотта новкъостал де, цар предложенеи кийчье а уж балха чуьъяьхьа а, дикагІа болча къонача новаторни опыта шерра пропаганда делае, рационализаторски предложенешка хьожарІа, кий-чьегга, балха юкъеозиата шийхаиъа дой хьожаш тоохам бара «Комсомольски прожектора» отрядаш оарцаГІьяха. (ТАСС).

«...ХИМЕ НОВКЪОСТАЛЦА СИХАГІА А АТТАГІА А КХОАЧАШДУЛУ КОММУНИЗМ ХЬАЛЪЯРА ЭГГАРА ЛОАРХІАМЕРА ДЕКХАРАШ...»

Н. С. ХРУЩЕВ

КПСС НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМЕ

КПСС ЦК ДЕКАБРЬСКИ ПЛЕНУМАИ СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА СЕССЕНЕИ СИЙЛЕНЦА НАКЪА ДАХАРА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬ ЙОАРЖАЯРАХ

Дика камаьхал а йоалаш социалистически декхараш кхоачаш а лепп, лаккхара производственни хьокхамаш а доахкаш семилетка пхе шера планан 26-ча октябре кхоачашъяьй Грозненски крекинг-завода коллективо.

КПСС Центральни Комитета декабре хургІолча Пленумаи СССР Лакхехьарча Совета сессенен кердаеш кхаьа хьалхенна накъа дахара тІа а кхувш, шоай кхоачамашкен торонашкен а хьежа. Грозненски крекинг-завода болхлоша, инженераша, техникаша, гІулакхерча наха лаккхара социалистически декхараш шоашта тІа а эцаш, Нохч-ГІалгІай АССР промышленносте, гІишлоний, транспорта ерригача предприятей коллективашкя кхайкарах даьд КПСС Центральни Комитета Пленуман СССР Лакхехьарча Совета сессенен сийденца накъа дахара йолча социалистически яхьа хьокъехара уж тІа а хьехаш.

КПСС ЦК декабрьски Пленумаи СССР Лакхехьарча Совета сессенени сийденца накъа дахара йоаржаеча социалистически яхьа боккха доархІам а беш, КПСС обкома биорос соцам бу:

КПСС ЦК декабрьски Пленумен СССР Лакхехьарча Совета сессен сийна республике эггара хьалха яхь ІІа а Грозненски крекинг-завода коллективо долладь дика дІаудаш а.

КПСС горкомаш, райкомаш, профсоюзни комаш, ВЛКСМ областной, городской, районни комиташ дехкарийна йолча Грозненски крекинг-завода коллективна инициатива хьаллаца, КПСС Центральни Комитета декабрьски Пленумаи СССР Лакхехьарча Совета сессенени сийденца накъа дахара промышленносте, траспорта, гІишлонийн, юрта бохкама болхлоша юкъе социалистически яхь йоаржаяра дахьке шерра организаторски болх лелабе.

Республикански газетий редакцештеи радиовешаиеи телевиденеи республикански комитетаи ІІадуллада газеташ тІа а радио ІІолла а КПСС ЦК Пленуман СССР Лакхехьарча Совета сессенени сийденца накъа дахара йола социалистически яхь миштта лел халданза дувца.

КОММУНИСТИЧЕСКИ КЪАХЬЕГАМА БЕЛГАЛОНАШ

УКХ ТIЕХЬАРЧА, хьалшеев чIоагIа хушдечий тха сий дола коллектив.

1960 шеранан кхачаллин геттара 86 делаш заводера агитмассови болх, каст-каста кхбачашъхьар производственни план. Боарамах делаш лучкхаIа йолча цехий болх а. Цудухха дукха продукци брак хулар. Тхлхайора производственни дисциплина а. Нормаш кхоачаш ца еш дукха болхлой бар, малараш мелаш а кхыллаларца харцахьара хIамаш делаш дешаран а моттигаш нийслора заводе. Тайп-тайнарча дешарий формашка дешаш верриган 17 сар маре ваназ.

КПСС XXI съезда хиламехьа хьалхха гIа москвичаша дIаболабаь коммунистически къахьегама тIехьара болам вай мехка эгIара хьалха хьалламечачарна бар тха коллективе хьалха латтараш: слесарь Погосьян, токарь Штокман, ишшта кхиболам активисташ. Шолг низ ца кхоберш, шоашта тIекъа еррига коллектив а яьккха шу сий долча болама дакъа лаца болаблеар уж.

1960 шу чакхдоалладеш коммунистически къахьегама завод яха шIа яккхара бола кхосвам лоаттабе декхар тIаийцар тха завода коллективо. Тха яхьа новкъосташ дерзлора дешаш а уттадеш, собранеш, заседанеш йора завода партбюро. Болклошта декъеш ешар, докладаш йора завода кулгалхоша, производстве хьалха латтараша.

Каст-каста хулар «Сага культурни вахарах», «Ахрачеа продукци дикагIа хIилитарах», «Ведал а материалан а кхоIярах» лаьца йола месачникаш.

Дика тоабир шоай болх профсоюзна, комсомольски организашеен редколлегеи. Юхьера а 1962-ча шера май бетта тIехьхьарча деношка тхоца деза-бар хилар — тха завода «Коммунистически къахьегама заводо» яха цIи елар. Цу есача цIера тхо декхарийла ду кхы а чIоагIаргIа къахьега, цхьабакъда из гIулакх хала-м да, хIа на ъьача, хIара саг ен а маьлх ле а цун дагардар ха а деза. Из харшахьа волг, бакхьахьарча новкъа вакхха вчч. ЦхьабаргIан геттара хала да кхетабе. Ишта вар нов. Горбатенко. чIоагIа харцахьа сагбар ца. Цхоашта мархта дуцца хуетама болх бе долладелар тхо. ХIана дика дисциплина йолча, хьаьнала къахьегача болхлой муггIаре латт из.

Духха ха йоашшан тха заводера коммуниста Саблуково ишшта кхыбаршен вIашагIделлар балха нормаш шоаш уттаергIолаш. Из гIулакх хьаллабар нн. Трубилина, Глушенко, Ахаева, кхыбараша. Из лоархIаме болам берригача болхлошта юкъе шерра дIабоаржабе дерхI оаха.

Из вIашIлехьларгIа кхъьегама коммунистически борбезам хилча. Ухх дешара шера тайп-тайнарча темаех дешаш иттг совгIа декци йийшай заводе коллективана. Хьалхашъ ха латта декхарш дика хьа-гойташ и агитаце шиташ а.

Хан-хиннаяька арадуьл кхъьегам» яха а, ишшта цехашкара з пенгзеташ. Хьалхара оаларе дакхъяра социалистически яьк шерра йоаржера, кхыларашта доккха ноч-кьостал ду цу газетан цIа араювлача материалаша.

Заводе болх беш я дика вIашагIьелла художественни самолеятельность. Цо каст-каста концерташ уттталу шолг завода болхлошта а шоаш шефал дева колхоза кхъьегамхошта а. Дукха ха йоашшан Суиженски районера «Ленина ниц» яхача колхоза заводе хьа а дъь сийлен доскан 2 щита яхьийтар пар, яхьийта кийчъь латташ я 3 яьшка соалозн 2 щити.

Завода болхлоех хIара кхоалагIлар рационализатор ва. Ухх шера цар енначча рационализаторски предложенеша бархI эзар сом кходьа.

НИКИТИН,
цРМЗ завода партбюро секретарь.

ХЬАЛХА ЛАТТАРАШ

Къахьегаш нийса вIашIлехьа а баьккха балха тIа шоай сий лаккха доаттадеш я хIаманш тегача тригкуъаяьни обьединене немец паййола участка коллектив. Октября ца цIей сийна 10 бетта план кхоачашъе тIаийца декхараш тIехьхоачашдарца сийле яьккхай коллективо ерригача участкашта къахьегача цехашк.

Итт бетта план хIанал хьалха кхоачашъеча юкъе къьастта дика къахьегаш я я. Панина керт латта баракъаш тегеи я. Султанова керте латта вIуьсаш дуи коммунистически къахьегама цехашк.

7-ча ноябре хьалха латтача цехашка Сийлен грамотаин ахчан премеши еннарех да коврощица Лазарева Мария, ткачиха Абинина Тамара, комсомола цехома секретарь закройщица Довбенко Валентина, механик Бексултанов Имран, красильщица Гаврилова Александра, ишшта кхыбараш.

Дукккачарна маьхера совгIаташ денна, царех да ши. Исакова, Сучкова, Горячая. Участок коллективо дош денна кхы дIахо а ишшта дика къахьегама темпаш лакхъярца кердача шера а керда къахьегама совгIат уийче.

Д. АМАРОВ.

Кердача толамашка

Октябрьски социалистически революце 46 шу дизара сийна шерра социалистически яьк а бабина, октябрь бетта план 108, 2 процентн 10 бетта программа 101,2 процентн кхоачашъяьй ГЛРО завода болхлочу коммунистически къахьегама цIи енна й.

Дукха болх баьб завода рационализаторша, 324 рационализаторски предложени еннай цар. Царех 149 производственна юкъеяхийтай, 29,5 эзар сом пайда а йоалан. Цар новкъостал дьъ заданеш кхоачашъе на. Дика рационализаторш бо Н. Лапшин, Ю. Девяткино, Л. Чернов; Б. Стомланд, И. Власов, А. Мусаев.

Бокхха болх бу конструкторски бюрос. Цо дукха болх баьб изделей куц а цар дикал а лаккъеш.

ГАРО заводо хьаяь продукци вай мехка дIаяха ца Ieш, доазол дехьа — Кубе, Индонезе, Мале, кхыча мехкашка я йода.

Хь. КОТИЕВ.

Москва. И. П. Бардина цIерах йола Центральни Iама-тохкама институт — мехка йоккхаIчарех йола Iилман учреждени. 50 совIа тайп-тайнарча лаборатореша керда оборудования, кердача маркаех дола болаташи сплаваши хьаеча кхъьегаш, металлургически промышленности тайптайпара проблемаш къестаеш ба

бIаьш Iилмахой, Iилман болхлой, техникаш, лаборанташ.

Сурта тIа: институте хьаьй 20-валкова прокатни стан. Цунга хьадлургда 10 микрограва 20 микромера кхачаллин металл дола металлически лента. Из тайпа прокат техникана хьалха йовзаш яцар.

В. Куйова сурт. ТАСС фотохроника.

☆ ☆

ОАХА ЛОАЦА ДАКЪА

Доккхий производственни толамаш дахха накъа баьккар Грозненра депо къахьегамхой Сийлахь-боккхача Октября. Цар толамаша кхоачашъяьй локомотивашца ремонт ярт итт бетта план. Планаш совIа 7 тепловоза эIамича ремонти яьй. Ходуш дакъа лаьцел российски 30 миллиарда фонда юкъе.

Планаш совIа шера 650 эзар тоин мухь баьха декхар тIаийпайар депо коллективо. Из декхар тIехьхоачашдьъа. Духьхьал итт бетта тайп-тайнарча оагIонашкагла дIаяхийтай еза етта 1700 совIа маршрут, цар бихьбо халкъа боахама 700 эзар тоин худа мухь. Локомотивни бригадаша Октября сийна 930 тоин доагор кходьа, цунах хьанеч тIех дизельни дар э долаш. Чурча кхоачамех шерра пайда а эцаш, кхомбеш материалаш дIа а йоихйтаеш, машинистаеи-ремонтникашеи 25 эзар сом совIа ахча кходьа.

Локомотивни бригадаша яьккъьхьара мотт лаьцай машинисташ Шмаргунов Александра, 16185 килограмм дизельни доагор кходьаш цо, 12968 килограмм доагор кходьаш Павел Суворови машиниста помощник Павел Бушуева кхъье болча локомотивни бригадео а.

Депо коллективна балха юкъе докхха дакъа лаьцаш рационализатораша. 90 рационализаторски предложени еннай цар, царех 73 предложени балха юкъеяхьолаяьй. Из бахьан долаш 2135 сом пачча-хьалкхен ахча кходьаш, болх аттача баьккхаьб. Укх шера дукха дика рационализаторски предложенеш юкъеяхьолаяьй РСФСР заслуженни рационализаторан болча Н. Маслова, Н. Проценко, А. Герасименко, кхычар.

Дика къахьег депо болхлоша нойбрь бетта а. Духьхьал хьалхара пIе дийнаъь планаш совIа шу эзар тоин совIа муьх бихьбо еза етта поездаш лелаеча машинисташа, яьараш килограммаш маэути дизельни доагори кходьаш.

Цу деношка дика рейсаш яьл машиништа В. Гамаюновен цун Iочча Л. Алексеевен. Еза етта поезда Грозне йолайпор цар грамфикал ъьалха, IIаьхьа еттача поезда тIа хулачул 310 тоин дукхагIа муьх тIа а болаш. ХIъьа шоашшан юхъьоча новкъа нормал совIа 333 тоин тIайола поезд биГар. Планаш совIа дукха муьх бихьбаб машинисташа М. Дзандарова, Ф. Табачие, кхычар.

Дика къахьегаш ба ремонтникаш а. Тепловозаша йокхха а эIамича а ремонт ева болклоша хаиал хьалха чакйлокхех ремонт. Локомотивани ремонтаи лаьтта 20 сахьат норма йолча 2 сахьата ремонт яь яхьар мастер И. Сердюк керте латтача коммунистически къахьегама коллектива болклоша.

Депо еррига коллектив депоски эIамахьата — токарашта А. Аветисова, А. Карасева, А. Мусаева, А. Кадырова, С. Янхотова, кхычарна нийса къахьегаш я укх деношка.

Г. АНОХОВ.

УКРАИНСКИ ССР. № 7 йола энергетически блок болх бе йолаелий Добротворски ГРЭС-е. Цо блок болх бе йолаэларца цкъал ахаззел алсамбоаз Экономически вIаши йоьхьостаелаш дарца Совета членаш долча мехка вIашагIкхийтача энергосистемата тоК луш йолча цу станце яьл.

Сурта тIа: Добротворски ГРЭС-е.

В. Силина фото.
ТАСС фотохроника.

ДУККХА БЕРАШ ДОЛЧА НОАНОШТА ДЕННА СОВГIАТАШ

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхчаьлларан Совета Президиумо Лаьккъьоча Совета цIерах «Материнская слава» яха организаци цIенийча сектора болклоша, Заводской район.

ГОРОД ГРОЗНЕРЧА

Ййс бер дьъча а хьалхеделъча а ноаношта «Материнская слава» яха II-ча степена орден

Галимова Миниса Ахматсафиевнайна, 10 йолча столове болклочоа, Ленински район.

Барх! бер дьъча а хьалхеделъча а ноаношта «Материнская слава» яха II-ча степена орден

Далакова Ахьмада Лейлайна — цIен - наина, Старопромысловски район.

Ужахова Зархмата Золотхана — цIен-наина, Старопромысловски район.

Вохх! бер дьъча а хьалхеделъча а ноаношта «Материнская слава» яха III-ча степена орден

Алиева Шапаiата — опытно-мелиоративни станце болклочоа, Старопромысловски район.

Ахмерзаева Залийна — цIен-наина, Заводской район.

Ирчаева Дауда Совлата — цIен-наина, Старопромысловски район.

Магомадова Аймана — цIен-наина, Старопромысловски район.

Мусаева Марийна — рыжий управленеи болклоша, Старопромысловски район.

Малмагирова Османа Любайна — трампарка болклоча, Ленински район.

Чахниева Зекарха Малиата — цIен-наина, Старопромысловски район.

Ялх бер дьъча а хьалхеделъча а ноаношта «Медаль материнства» яха I-ча степена медаль

Газиева Мальмада Зулайна — цIен-наина, Старопромысловски район.

Гехоева Iашата — цIен-наина, Ленински район.

Дидигова Изайна — цIен-наина, Старопромысловски район.

Джамалханова Пашъпатимат — цIен-наина, Заводской район.

Имиева Марема — цIен-наина, Ленински район.

Кантаева Душхийна — цIен-наина, Старопромысловски район.

Хаджиева Насхьата — цIен-наина, Старопромысловски район.

Хотигова Дарьи Ивановайна — цIен-наина, Заводской район.

Хамзутханова Салий Хьавайна — цIен-наина, Ленински район.

Эльмурзаева Науаайна — «Красный хлопок» яхача завода жилищно-коммунальни управленеи болклоча, Ленински район.

Пхи бер дьъча а хьалхеделъча а ноаношта «Медаль материнства» яха II-ча степена медаль

Акуева Патайна — УНР-129 болклоча, Заводской район.

Бибулатова Iайшета — цIен-наина, Заводской район.

Батаева Зинаидайна — цIен-наина, Старопромысловски район.

Вараева Жугайдата — город цIенъеча сектора болклоча, Заводской район.

Газаброшиева Любайна — № 5 йолча столове болклочоа, Ленински район.

Горбакова Маьхмай Потийна — № 1 йолча хIаманш тегача фаблика моторитсайна, Ленински район.

Горелова Александра Федоровайна — цIен-наина, Ленински район.

Датагова Майдина — цIен-наина, Ленински район.

Исмаилова Алкина — цIен-наина, Старопромысловски район.

Мальгатова Тенсаркай Зарета — цIен-наина, Ленински район.

Мухалиева Тамарийна — цIен-наина, Ленински район.

Нурмуева Бушийна — ЖДТ контора болклочоа, Старопромысловски район.

Пликратова Вера Дмитриевнайна — цIен-наина, Ленински район.

Ткачева Александра Христофоровайна — цIен наина, Старопромысловски район.

Титаева Зайпата — № 2 йолча маьх ева комбината болклоча, Ленински район.

Хасбулатова Зулайна — цIен-наина, Старопромысловски район.

Хатуева Сара Магомедовайна — цIен-наина, Ленински район.

Шидаева Ашта — цIен-наина, Ленински район.

Шидаева Белмгайна — цIен-наина, Старопромысловски район.

ДОШ КХОАЧАШДАЬД

Октября сийленца накъа баххара тIаийца социалистически деспарашн тIехьхоачашдарца «Октябрьнефта» НПУ коллективо. Планаш совIа эзараш тоннаш меххдахьта дахьхкар, 4,7 процент лаьккйр кхъьегама оварле, 2,7 процент лоабир меххдахьта тоин яьккхара дIабоаржа.

Къахьегаш а котало яьккхара яьк а йоаржаьь хьинаре кхъьийчача бригадашта юкъе белгалъяьнай мастера нов. Аианьева кулгалаеп йола комкоммунистически къахьегама цIи делаю биргада. Планаш совIа дукха меххдахьта дахьхкар цо хIанзе а. Цу тайпара дика къахьег мастера Агаркова кулгалдева биргада коллективо а.

Къахьегама докхий молкмаш дахьад операторашца нн. Меркашева, Пахомова, Набидулина, Абдулаева, Макиева, кхыбараша.

Г. ЛУКЬЯНОВ.

«Октябрьнефта» НПУ керттера инженер.

ОАХА ЯЗДАЬЧУН ЛАРАХ

«ЭХЬ ДАЙНАРАШТА ТОРГОВЛЕ МОТТИГ ЯЦ».

Ишшта корта а болаш № 90 йолча «Сердало» газета тIа яьккхача корреспонденцех укх тайпара жоп ду № 7 йолча столове директора нов, Темирханова: «Торговае бокъонаш тедхьяраш. еххача хIара песочникаш шишша кепиг совлахарах лоточниташта Бабакинан Демажинан строги выговораш яьй, хIъьта лоточница Айзатулина кхаь бетта уборщицалла болх бе хьийтаь,

«ЦIА ХIАНА ВАГIАЦ ХУА ПАПА?

Ишшта корта а болаш № 84 йолча «Сердало» тIа кепа техаяр берий йоаххо цар яр бахьан долаш Елвоев Ярмаран бекхе вели йола фельетон. Цу фельетона хьакъеъьа укх тайпара жоп деннад Нъьсарен районна прокурора нов, Петрова: «Фельетона тIа дийнаран бакъда, ГПК № 2 йолча статьис яххача тайпара прокуратуре Елвоева Янарсхара яьк яъьийтай, Елвоева Аммината, цун яхь бер хьалхеллад, доаьькхача алапех, 50 процент алименташ дIатергдалар.

ДоттагIлени вошалеи месачник

ХIанзле а трашта а хинна дIаэттад. Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце цIей деделча деношка Чехословакин социалистически советски доттагIлен месачник долалуларга. Укх шера из месачник чакхдоаккхинга Советски Союзанен Чехословакенен юкъерча доттагIлен, вIаши новкъосташ дара, тIом сечачул тIехьарга вIаши гIулакхаш деладара хьакъеъьарча Договора кулгаш яздьъча хана денз 20 шу дузача денца ийбсдаь деш да.

Тайп-тайпара а йIьхий а я месачника программа. Цу месачника мIан геттара дика хьатхоккаш я лозунг — Советски Союзана чIоагIга доттагIаш а лелаеш вай социалистически революцина а дIахо а дегIайлоагIара тIехьа!»

ДоттагIлен традиционни экстафета дIайоалургIья Праге Старометски майдан тIа хургIолча митинге. Чехословакин городашкен юрташкен гIолла советски халкъагахьа уххазара дIайоалургIья машарен доттагIлени послани.

Цу деношка лекиеш ешаргIа, конференцеи ергIа предприятеша, учреждеишка, юртбоаршеша кооперативашка. Гой, ераш я дукхха нах вIашагIа а беттахуьш хургIоначул цу собранешка ювшарйола цхьайола темаш: «КПСС XXII съезда решенеш ххоачанъяр», «СССР машаер бахьанне доаттабеча къьовсаме», «Советски халкъа юкъара демократи», «Цийца хоттадеина вошаг» — цу лозунгашца чакхдаргда дунен шеллагIча тIом тIа дакъа лоашаш хиннарий — СССР-е вIашагIделлача чехословацки тIемалой дакъъаца хиннача наьха Праге вIашагIбеттал уьгIа.

Советски литературача, театра, музыкана хетаяь сайренан чаьхдоаккхинга Советски Союзанен Чехословакенен юкъерча доттагIлен, вIаши новкъосташ дара, тIом сечачул тIехьарга вIаши гIулакхаш деладара хьакъеъьарча Договора кулгаш яздьъча хана денз 20 шу дузача денца ийбсдаь деш да.

Доккха маIан дика культурно-экономически ухлех хургIа чехословацко-советски бувламашн дар цхьана деладу гIулакхаш дегIадаккхара хьакъеъьарча документий выставкаех. Праккн яремле хургIа ях выставкаш. Цу косноче ухлеген, «Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци советски художественни произведеенташка», «Советски Экскар — машара экскар» яха выставкаш а, хьаьларгIа хургIа Праге славе а республика кхуьа городашка а.

Кхы цхьаьъча дикача хIаманца а белгалдаргда укх шера чехословацко - советски доттагIлен месачника деношт бе йоалургIья эрсий мотт Iомабеш йола цхьа цхи керан кердача кружок.

Месачник чакхдаргда вай шин мехка юкъерча Договора кулгаш яздьъ да къьастта дийнахьа — 12-ча декабре.

Эдена КУДРНОВА,
чехословацко - советски доттагIлен Союза центральни комитета отдела заведуюшо.
(Прагопресс — АПН).

Атеистическа пропаганда яр — профсоюзий гIулакх

Дынах юхедисарца цахалаш кхосам дбаттабар, Iилман атеистически болх шербар партчийни организацешкара дIадеп КПСС ЦК июньски Пленумо, Цу духьа, дынах юхеиселарш дIадахара идейни кхетаме еррига торошаш юкъеххьара партс, комсомольски профсоюзна. Дынах дукхаллин хьасам дооттабеш дынах тешараш дIа а ца тетташ, уж общественни, къахьегама, культурни вахара юкъесна гIорта деза вай.

Кхетаде дезаш да, дынах тешараш духьхьал марксистски-ленинска дына харшахьара гIулакхех хьакъосталург ца кхоачаш. Дика гIа кхетадеккхалочта тайпара цар-на дIадовзийта деза хIанзарча Iилман техникон хьадьарца.

1962-ча шера сентябрь бетгарча ВЦСПС президинума сопам кхоачашбеш наха юкъе Iилман-атеистически пропаганда еага дикка тоадаьь, идеологически балха тайп-тайнарча формаш шерагIа юкъеххьара яьккхай республика профсоюзни организашеш. Атеистически балха советан вIашагIьехь цкъаьлота ъьабарча, заводской, моттигера комитеташа. Лекшеи еш, хаттарваь жолийн кхаьчаш ю, дынах тешараша кхъьсч-кхъьста балхаш ду цу сотеташ. Культурно-просветительни учреждешка хьаделп атеиста цIенош, уголовкаш.

Къахьегамхошта юкъера атеистически кхетаде болх вIашIлехьбаккхара хьокхам гойт просвещене, лаккхьарча заведеней, Iилман учрежденей болхлой союза общкома республикански шен болклоша. Шолг профессиональни союза членаша юкъе ма-ста барзал совIа шоаш шефал дева сохозаишка, кхыча организашеишка лекшеи еша, концерташ уттаде кхаб уж.

«Мурдий тоабаех дола бакъдар», «Поал тассарах теша мегаргвий», «Космоси дын», «Маяковски-атеист» яха хетаделлочта тайпара цар-на дIадовзийта деза хIанзарча Iилман техникон хьадьарца.

Берий хаиашка хьожжа Iалама закоиаш хьехаш, химехи биологеи масалаш кхуьллаш тIа-тIа кIоагIгIа ду цар дешархошта дуне хьахьилараш, химически биологически гIулакхаш довзарах, царна товзаеина йола атеистически уйлаш хьахиларах бола кхетам. Берий дышта-ноаношта юкъе цахаддаи атеистически болх делабу цар.

Белгалдаккха деза Iилмана духьхьарча дына гIулакхашта атеистически пропаганда еага дIахо шерданза дарг ца хидар. Цу ловрхIамерга гIулакха дерттIа уйла тIаяхийтаи республика дукхаха предприятешка, гIишлой организашеишка, совхозаишка, колхозаишка. Из гIулакх хьасетта волатт Суиженски Нъьсарени районаишка. Масала, Орджоникидзевска яхача станицерча сектанташа доазол дехьа дынах лаьца еш йола передачаи пленка тIа дIа а яьцеш, царга шолйй дынах тешараша яха ладувгIийтад. Хlаьта, Экажччонгий-Юрта районера хIара книжкай выставка оттаяьй уххаза.

Iилман-атеистически кхетам бахара гIулакхаш кIоагIга чулоацам болаш чакхдоах профсоюза членаша биологеи химеи хьехархоша: № 22 йолча школерча С. А. Банникова, № 20 йолча школерча нов. Головинас, № 18 йолча школерча А. С. Ефимцевас, № 2 йолча школерча Н. Ф. Литвинова, кхъьар.

Берий хаиашка хьожжа Iалама закоиаш хьехаш, химехи биологеи масалаш кхуьллаш тIа-тIа кIоагIгIа ду цар дешархошта дуне хьахьилараш, химически биологически гIулакхаш довзарах, царна товзаеина йола атеистически уйлаш хьахиларах бола кхетам. Берий дышта-ноаношта юкъе цахаддаи атеистически болх делабу цар.

Белгалдаккха деза Iилмана духьхьарча дына гIулакхашта атеистически пропаганда еага дIахо шерданза дарг ца хидар. Цу ловрхIамерга гIулакха дерттIа уйла тIаяхийтаи республика дукхаха предприятешка, гIишлой организашеишка, совхозаишка, колхозаишка. Из гIулакх хьасетта волатт Суиженски Нъьсарени районаишка. Масала, Орджоникидзевска яхача станицерча сектанташа доазол дехьа дынах лаьца еш йола передачаи пленка тIа дIа а яьцеш, царга шолйй дынах тешараша яха ладувгIийтад. Хlаьта, Экажччонгий-Юрта районера хIара книжкай выставка оттаяьй уххаза.

Iилман-атеистически кхетам бахара гIулакхаш кIоагIга чулоацам болаш чакхдоах профсоюза членаша биологеи химеи хьехархоша: № 22 йолча школерча С. А. Банникова, № 20 йолча школерча нов. Головинас, № 18 йолча школерча А. С. Ефимцевас, № 2 йолча школерча Н. Ф. Литвинова, кхъьар.

ДАЬХЕННА—70 ЭЗАР ТОНН ШУРА!

Краснодарски край. Текlижкача производственни хьокхамашца шу чакхдоккхаш боахк Гулькевински производственни управленеГорЪьяина йолча «Кубань» яхача совхоза кхъехаренгахь.

Миллион пунт совгIа ялат пачхьалкхенна дIаденнад совхозо. Доккхий толамаш дьлъад хьайбаш леладелаш. 9 бетта дIаденалад 17 эзар центнер духи - 43 эзар центнер совгIа шурел, ханал хьалха кхочачышьяьд продукте цу тайпашта йолча шера план, дикка лохбабуь хе яхарга дIабода мах. Шу хьалоладелча деш миллион лохбабуь хе яхарга дIабода мах. Шу хьалоладелча деш миллион сом гаррта шена пайда баьб. «Кубань» яхача совхоза комплексически кхъехьама боахам яха цIи ennaй.

Сурта тIа: коммунистически къхьегама бригадера хьалха латта доярхаш. Ьърдехьара автехьа — В. Берестецкая, М. Козленко, В. Тульнова, А. Ющкова. Цу бригаде 9 бетта юкъера лаьрхача хIара Iаттагара 2800 килограмм шура яьлъехьа.

ТАСС фотохроника.

ХАНАЛ ХЬАЛХА

Юкъарча хьайбашта шортта доакъар хилитара дукха балхаш дьда тха колхоза кхъехьамхошца. Шурий-товарии ферма территоре тIа оаха хIанзлехьа а геттара дикача хьакхий сидоса 4 эзар гаргга тIаннад IаеллаI. Планнах дIайолла лийрхIачул 1400 тонн дукхагIа хул из. Хьайбаша Iа доакхъарг долчча моттинг хьатIа а эза аргIаш дьл латт тIожа доакъар а. Кийчдь тIожа доакъар 1120 тонн да, цунах, планах лийрхIар 450 тонн маьра ца хиннача метте, 720 тонн йоз я.

Хьайбашта геттара дика доакъар да шекара свеклана переработка еча хана хьакъсташ йола жом. Цудухьа бетон а хьаьха кийчдьча ларпашка еллай оаха 350 тонн жом. Дика кхаба а кхобаш дерриг дьлъайбаш Iангаро даха торо хургIья тхога.

Дукха дика тIулакхаш доакх тха колхоза хьайбаш леладерех. Берриг шоай низ тIа а бахийта кхъехьагIа бохкха тодам баьккхар цар ухх шера—ханал 2,5 бутт хьалха кхочачашлир доахантара шура яккхара йола шера план. Шоаш тIаийна социалистически дехкараш хIанзлехьа а кхобачашлаь баьннаб дукхха доакъаш, хIаьта кхъбараш гарга кхьаьчаб шоай декхараш кхоачашлара. Масала, тха дикагIа йолча доярка Таьбиева Кохкхас ухх шера хьалхарча итт бетта хIара кхобабча Iаттагара доадама хIама ца эшаш 3300 килограмм шура яьккхай. ХIара кхобабча Iаттагара кхоккха эзар килограмм шура яькхай Билалова Эминас. Исроилова Ваиас, иштта кхы дукхача доярката.

Бежа Iуша шоай болх дика барах, цар доахан дика доажадарах донкха новкъостал хул доярката. Доахан ярачча доажадеча ахкан замалахь бежа Iуша доахан геттара дика доажадеш хиларах соахкарчуьл дукхха а дукхагIа яр ухх шера хIара бетт-бетта йоакхъаш йолла шура. Кхъстта доакъош деш дьлъенаш екъа а екъаш, пайданагIа хургдолчча тайпара доажалора доахан: цхьан дьлъа тIа доажадеч 5—6 дн а дакхийтс, цул тIехьагIа маьра кхыча дьлъа тIа дигнагар уж.

Дика толамаш дьлъар ухх шера: лоамашкарча дьлъенашка хьайбаш доажадеш шинаха колхоза скотника а. Уххаза божа божабеш бар Даудов Лемн, Бетмерзаев Iадарахьман, Юшаев Рамзан. Цар шоай болх дика вашIтехьбаккхар бахьан долаш, планах лийрхIарш 120 центнер мара ца хиннача метте, 225 центнер духи тIакхийтар цар доажалаьча хьайбишта.

Ухх шера чIоагIа доакхо ей леладу тха колхозо хьайбашта керда помещенеш хьалъяла гIуларх. ХIанзлехьа а хьалъяь йьнна ергнга нана-хьаькхар чукошдан йола керда свинарник. Ер шу чакхдоалаш колхоза шурий-товарии ферме хьалъяь яргьа: дIа а уа деккаш кортамукъа деларгболаш 200 етт чухошаргбола керда моттинг. Уххаза хьалъергьча асфальт а йилла йола доахан лоаттаду площадка. цкъара 16 етт бетта йин хургIола «Елочка» хьисане доахан детта установка.

КПСС ЦК хургIолча Плеяумэ сийленца накъа дахара тха юртбоахама артела колективо дош деннад детта доахан кхоабача боахаме ухх а дикагIа толамаш дьла.

С. МУСЛУЕВ,
Шьала производственни управление Ленина «Iерахча колхоз» председатель.

ШОРТТА баьца дааран

Дика толамаш дьлъад ухх шера Грозненски производственни управление № 3 йолча бьца даарий совхоза боахлоша. Паччахьалкхенна бьца даарашца дIадалора алаш. 5630 тонн дIа а луш, тIехьоачашлий совхоза бьца даарашца леладеараш.

Бьца даарашца дукхагIен дикагIен хьалкхедара йоаржаяча яхье дика котало яьккхай Сорокина Лидиес кулгалдеча бригада коллективо, 330 тонн помидораш гулъяй укхаза хIара гектара тIара, планах лийрхIачул шозза дукхагIа я уж. 280 центнер помидораш гулъяй Стодеревская Екатерина звеносе.

Дика хьайбаш совхозе кабуд а, Жукова Галинас, Мапиева Сахита, Гулаева Тамарас, кхъчар а кулгалдеча звеноша хIара гектара тIара юкъера лаьрхача 364 центнер кабуди 235 центнер помидораш яьхай.

Цу тайпара йоккха котало яккха яВашIтехьбаьннад совхоза болхлой, бIаьсти денз хьа дIадийача бьца даарашца дика гIуларх дарах. Хамахьа тессай еррига культураша кIела эшаш йола минеральни удобренеш. Массеххаза оасар дьлъ, лаьтта кIьалдеш культывани яьй. Хий дийхкад, цу мероприятеша торо хидийтар дика хьувкъам хьалкхебе.

ХIанз Грознерча тикапка дохкаш латт совхоза бьца даараш. Дика гIуларх да из городерча кхъехьагамхошта,

С. КОСТИН.

КХАШТА ЙОЛА «ВИТАМИНАШ»

Анатолий ЛЕНСКИЙ,
удобрейни
иноектофунгицидаин IламатI совхоза института директора заместитель.

☆

Химически промышленность цIахо а дегIайболаларг хетаяь кургIолча КПСС ЦК Пленуме йоккха терко еш дувцарца минеральни удобренеш хьаедга. Из кхетадеш да, цIана яьчча дукха тха ялалеха хIме хозаш беш долаш новкъостал дергда лаьттанцара а хьайбашкара а йолала продукташ сихха алсамъяхара. Н. С. Хрущева белгалдаьккхар ххачан продукташ шортта хулийтара IламI ужа сахьате пайданагIа кургда «керттерча дьлъа оахаш дола лаьтташ совдахарца а цаеш, лаьттанцарча бригал кулгура лаккъярца, юрта боахам духагIа пайда хьабаргболча тайпара лелабарца дича. Цу тIулакха эш эггара хьалха шортта минеральни удобренеш хулгаз.

Фуд хIанз ухх сахьате тха института коллективо дер?

Эггара хьалха, **концентрированни** удобренеш проблема кхъстташ и из. Мила дол-теш къьста концентрированни удобренеш Гулакха из тIаерзар? Моллагlа болча удобренешца санна доаш, цу удобренешца дукхха а дукхагIа я найдаеча хIанзлехьа. Цхьабаьнна, из бедал эзарш километраш дIакхахьа еша я минеральни удобренеш еча завоташка, хIаьта цигара — уж удобренеш эшаш йолча моттигашка хьалха дьлъа тIа эггара дIакхахьа йола моттигаш Советски Союзе я.

IIанз эггара дукхагIа пайда хьаъщаш балхаш дераш хибинскин апатиташ а. Цунах тIа эггара дIакхахьа йола беш беда я уж апатиташ. Цхьабаьнна, из бедал эзарш километраш дIакхахьа еша я минеральни удобренеш еча завоташка, хIаьта цигара — уж удобренеш эшаш йолча моттигашка хьалха дьлъа

ИСТОРЕНА ЛОАРХІАМЕ ДОКУМЕНТАШ

Марксистско-ленинскин методологе ларда тІа дегІаухаш долча хІанзарча исторически Іилмо шиЙ Іилма-тохкаме болх дахьу ДІяяхча заман чоалхарра опыт хоацача документех пайда а эцаш.

КПСС кердача Программо кердa дехкарашт оттадаьь Іилмаи учреждеиеша хьалхашка халкъа боахами культурен дегІадахкара планашка хьежжа. ХІанз историкашта - археинсташта хьалхашка латтараш Іалъьмате доккхий дехкараш да. Къоначу тІехьенна коммунистически кеташ тІаберзабе беза цар бедрин да шоай болх, идеологически фронта болхлой шоаш хиларг а хьежжа.

Паччахьалкхен архиваш документий ганз я, царех хила еза советск историкий Іилматохкама балхий керттера лард.

Дешара залара Іолла шерра пайда эш Нохч-ГІалгІай архива материалеш. Дукхача тайпарча ГІулахкъаша пайда боал царех. Іилма-тохкама болхлоша болх бу тайп-тайпарча Іилмай, техника, халкъа боахама, культура проблемаш тІа.

Шеларгара шу массага доал дукхагІа хуьл архивин документашца болх бераш. 1958 шера болх беш 3 сар мара ца хиннача хІанз 50 сар ва дешара залe болх беш.

Архивай дешара залe болх бен да тайп-тайпарча Іилматохкама ву учрежденей Іилман болхлой, вузай преподавателлаш, профессораш, инженераш, лораш, ишттa кхыбараш. Царех дукхагІа бараш бу аспиранташ, Іилмай кандидаташ, доктораш.

Архина материалех пайда эш докторскин кандидатскин диссертацеш яъьчар, хІаьта ишттa монографеш, статьяш, дипломин а курсовой а балхаш яздечар.

Ух тІехьхарча шеранка дешара залe балхаш деш да Н. П. Грищенко, Л. Н. Колосов, З. К. Джамбулатова, М. А. Абазатов, В. И. Синельников, ишттa дукхха кхыбараш.

Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен педагогически институтера студенгІ терхо чІоагІа тІэтоьш ю Нохч-ГІалгІай мехка советски Іаьдал оттадарех йола тема. Цар шолгІ дипломин балхаш язду цу темах.

Ух темаех долча документашца балхаш деш бу дикка тохкамхой: «Гроэне ГІэь дийнахьа хинна тІемаш», «Нохч-ГІалгІай халкъа Сийлахь-бохкахча Дай - мехка тІем тІэ», «Гроэнерча мекхдахьта промышленноста историн», «НГІАССР уорта боахама колхозникийн яра», ишттa дукха кхыбараш.

Документаш тІа я халкъа революционни а кхъьеларна а традицеш, тІема а машара а шерашка вай халкъо дьярашш.

Документаша кхьыра хьахьоьк паччахьа Іаьдал долча хенара кхъьеларгахой вахар, советски Іаьдалах хинна Іалъьмате ноахлахера эрганнаш, халкъа боахам, культура дегІадахкар, наьха оамалаш хувцаларг.

Белгалдаккха деза педагогически институто а республикерча школаша а архиваца боагІгаш бола бувзам лелабеш ца хилар. Цхьаьолча школаша кхыметтел архив йий а хан республике. ЗІамига а вокхха а хІара сар деххарийла ва истори деза, довза. Истори хьехача хьехархоша шоай урокашка пайда эца беза архивни документех, царех хургьа дика гойтара пособеш.

Педагогически институтоп республикерча школашеи айхха бувзам лелабе беза архива-

Виницки область. Халкъа книжкаг магазин хьайийлай «Дружба» ятаха юртбохаама артела колхозхой бакеи а хьажа-ташеи а болча Хмельницки производственни управлене Уланово яхача юрта. Ухаша массага а хьаштдоллаш дар харжа йиш йолаш, шортта да художественни, политически, популярнаьма, ишттa хумдола литература. Ворхі саг ва магазина совете хержа. Уж да пенсионераш юртара комсомольцаши. Книжкаш кхуьъраша массага а литература дІакхъуьх хьай. Баш кхоабача фермашка, кхашка ца балхаш леладеча бригадашка, колхозхой цІеношка.

Сурта тІа: наха деша книжкаш кхуьъраша юкъе дикагІа йолла пионервожжаш Антонина Павленко, книжкай магазина совета член.

Е. Копыта сурт.
ТАСС фотохроника.

ДИКАГІЧАРНА— ЦІЕ БАЙРАХХАШ

Президиума заседани йолаш культура болхлой профсоюза обкомо итоган йир, уьх кхел яра-ларІча квартале кино болхлошта, полиграфически промышленноста, культпросветучреждеиешта юкъе яьржача социалистически яхьа. Нохч-ГІалгІай АССР Министрай Совете чуйоаГІача кинофакице управленеи профсоюзий обкома президиумон цхьана яьча решеиех кинофакице управленеи культура болллой профсоюза обкомеи дІаьюха тела Цхе байраех хьожайр Урус-Мартана районни киносета дирекцеиеи № 3 йолча Гроэненски района кинопередвижкеи. Цуьл совгІа Сийлеи доска тІа яьккхай 30 предприяти, цу дахьке Науръски станица кинотеатр а долаш.

Дика кхаьыйгаш Суэженски типографе коллективо. Кхо шу да цу коллективо сийлеи комсомольски кхъьеларгома цІи лелаю. ДІа-юха тела Цхе байраехь ахчан премии хьожайр цу коллективана. Президиумо белгалдаьккхар культпросветучрежденей болхлоша КПСС, ХХІІ-ча съездан а, ноябрьски а, нояьсти а Пленуми решеиешта пропагаида яра боккха болх бахьла, уж хьожайр кхъьеларгахой.

Дика балха хьокхамаш гойтад Суэженски, Урус-Мартана, Науръски районий культпросветучреждеиеша. Къьстча дика болх Суэженски районе культпросветучреждеиеша. Цудухьа Нохч-ГІалгІай АССР культура Министерства Советон профсоюзий обкомон дІа-юха тела цІе байраех хьожайр Суэженски районе культура отдела, хІаьта Науръски Урус-Мартанен районий культура отделий болх белгал а баьккхаб.

Н. ПЕТРОВА.

ца къоначу тІехьенна коммунистически кхетам балара, царех бакйоа йолла йилман болхаш хилар кхета а деш.

Ах шера эгара хьалха архина дешара залe Нохч-ГІалгІай мехка советски Іаьдал оттадеш шерашка архивехьаьккхар оаха. Выставке хилар педагогически института студенташ а школай лаххехьарча классай дешархой а.

Ухх іехьхарча хана шерлуш латт фабрикийн заводнин истори яздара тІехьара болам. Дика хургдар из тайпа истори архивисташа а ца яздеш болхлоша шоаш, истори хьакъераша, яздича. Цу тайпарча ГІулахкъаша новкъостал дерггар предприятей Іилмаи истори хургьа оттаде. ГНПЗ, «Красный молот» завода, кхыча предприятей историй тематически картотекаш цо архиве.

Архиве дувза, деза новкъостий, историн язде шоай предприятех!

Са белгалдаккха безам ба архива дешара залu Іилмансправочни библиотекеи чуйола Цеиоп Іалъьмате эсала хІара а, хІаьта цу ГІулахка горисполкомагара тхоашта новкъостал эшаш хилар а. Геттара вАшшТехьЬоацаш да дешара залe центральни архива гаьна хилар. Залe дикка гаьна и Октябрьски революцеи социализм хьалъярен фондаш.

Дувцилра йоацаш бокхха лоарХ1ам болаш да архивни документаш. Уж лорадара лаьрхха йоахко е еза. Царех шерра пайда эца беза истори яздеча, хьоьнга тІехьенна коммунистически кхетам дуча.

С. КУПРИЯНЕЦ,
Нохч-ГІалгІай АССР Централни паччахьалкхен архива дешара залa заведующи.

ШОАЙ НИЗАЦА—КЛУБ

Шоай низаца клуб хьалъяьй Урус-Мартина района Веселый хутор яхача юртарча къахьегамхоша. Хоза а йоккха а я клуба зрительни зал, кружконий балха лаьрхІа сийрда цІеноп. ХІанз «Горецъ» совхоза болхлой Іеш я кердача звукови установкеи кинофильмашка хьажа. Укх деноп-ка клубе хьайийлай библиотека. Дукха а тайп-тайпара а художественни, политически, юртбохаама литература да библиотекеи.

К. КАЗАМОВ.

ДОЛЗОЛ ДЕКЪАРА

О О Н-е

НЬЮ-ЙОРК, 13 ноябрь (ТАСС). ООН-а Генеральни Ассамблеи экономически финансовин ГІулахкъашта йолча Комитето 85 сар тІехьа а волаш резолюци тІаийлай ВІашшГІкхиттача Къьмий Организацин капитальни дегІайолаларга фонд вІашшГІолларах хьакъехьа. Алхха 10 делегаци мара (США, Англи, Франци, Австралеи, Белгали, кхыдоли малхбузарчу мехкаш) йолча дегІауха мехкаш экономически дегІаахара гІо дара йола из фонд хьаяра кийчоп болх белга лерхІай йола из решеии хьал ца лоацаш.

МАРОККО КЕРДА ПРАВИТЕЛЬСТВО

РАБАТ, 13 ноябрь. (ТАСС). ХьалхагІа хиннача кабинете юстице министра ГІулахх деш хинна Ахьмад Бахинин Марокко кердача правительства премьер-министралла хьожжаьь короля Хьасан II-чо. Цу правительства юкъаьюла 14 министри 4 стате-секретари. Царех дукхагІ бараш «Конституционни институташ лораяра фронт» яхача правительственни парте членаш ба. ХьалхагІа юрта боахама министри королевски канцелре министральни хиннача Ахьмад Реда Гедирага кердача правительстве кхьаьчаш кхьыча меххашшарча ГІулахкий министра ГІулахх. Инарал Маххьуьй Ахардан оборона министр а волаш вусаш ва.

ЕВРОПЕА ШИЙ БІУНАШ КЕРДАЧА РАКЕТНИ ГЕРЗАЦА КИЙЧДЕШ Я США

ВАШИНГТОН, 14 ноябрь. (ТАСС). США эскара викалаша селхан уьхаза хьакъайкадир, уьх гаргарча массеех беттa тІаьхха-ьь йолаергьь Малхбузен Европе латтача американски соединенеша лаьрхІа йола, ядерни боеголовкаш Іаьхха-ьь могаргдола «Першинг» яха керда ракеташ, ьяна.

ЦІоагІача доагоаца летаеш йола «Першинг» яха ракета ше Іаьхкийтача 160 километрга 640 километрга ихаччалца йолча моттига ле деш а гусеничии транспортерий новкъостала санна, ишттa вертолеташа а ДІаьхха-ьй йиш йолаш а я.

США эскара хоам шоаш боашхаш, американски информационни агентстваша белгалдаьккх, Европе латтa США гергасшгара низаш кІезигагІча моттига зе деш а лехка йиш йолаш а йолча «Сердженг» яхача кердача снарш дашца кийчдеш хилар.

Тайша кІор геттара дукха боалл Германски Демократически Республике. Из кІор баккхара дуьнен тІа эгара хьалха латт из. ЛоарХІамера доагор а халкъа боахама дукккача доакъоита эша бедал я я тайша кІор. Хьдаьн сондухьи цига из боаккхалген фонкташ бен белгалдаьккхар моттигкара 3.300 метр дІоахал долаш йола бай хана ланера ленточни транспортер. Дика пайда а луш кІор хьабелла балхаш деш я из ХІанз Сменах 12000 кубометр даьлта хьалдаккха низ хьохаш я ча транспортер.

АДН—ТАСС сурт.

ЭСАЛА ЛЕЛ ІАНА КИЙЧО ЕЛГА

Дукхха бахьанаш корадоагІа Нъьсарен культура отдела культгалхошта культура учрежденеш Іаьхха кийчьяьгІа эсала делгарах. Дукккха библиотекаьш йолаш я районе хІанз а Іаьна кийчьянза. Кхьметтел районни культура ЦІа а. кийчьаьдаш.

Вочаа суртехьа я Йоккхача-Аячалкхе клубе библиотекеи дика дика кхечаьнга ухаьа. Баьхьа а бІеха а да, кхьметтел кІир а тоханза.

ДИКА ГІОНЧА

Дика вІашшТехьЬоацаш бокхха лоарХ1ам болаш да архивни документаш. Уж лорадара лаьрхІа йоахко е еза. Царех шерра пайда эца беза истори яздеча, хьоьнга тІехьенна коммунистически кхетам дуча.

С. КУПРИЯНЕЦ,
Нохч-ГІалгІай АССР Централни паччахьалкхен архива дешара залa заведующи.

Дика шерра эгара хьалха архина дешара залe Нохч-ГІалгІай мехка советски Іаьдал оттадеш шерашка архивехьаьккхар оаха. Выставке хилар педагогически института студенташ а школай лаххехьарча классай дешархой а.

Ух тІехьхарча хана шерлуш латт фабрикийн заводнин истори яздара тІехьара болам. Дика хургдар из тайпа истори архивисташа а ца яздеш болхлоша шоаш, истори хьакъераша, яздича. Цу тайпарча ГІулахкъаша новкъостал дерггар предприятей Іилмаи истори хургьа оттаде. ГНПЗ, «Красный молот» завода, кхыча предприятей историй тематически картотекаш цо архиве.

Архиве дувза, деза новкъостий, историн язде шоай предприятех!

Са белгалдаккха безам ба архива дешара залu Іилмансправочни библиотекеи чуйола Цеиоп Іалъьмате эсала хІара а, хІаьта цу ГІулахка горисполкомагара тхоашта новкъостал эшаш хилар а. Геттара вАшшТехьЬоацаш да дешара залe центральни архива гаьна хилар. Залe дикка гаьна и Октябрьски революцеи социализм хьалъярен фондаш.

Дувцилра йоацаш бокхха лоарХ1ам болаш да архивни документаш. Уж лорадара лаьрхІа йоахко е еза. Царех шерра пайда эца беза истори яздеча, хьоьнга тІехьенна коммунистически кхетам дуча.

С. КУПРИЯНЕЦ,
Нохч-ГІалгІай АССР Централни паччахьалкхен архива дешара залa заведующи.

ГОЙТАРА АГИТАЦЕ ВЫСТАВКА

Селхан Грозне, халкъа творчеста ЦІагІа хьайийлай юртарча культпросветучреждеиеи гойтара агитацеи выставка. Выставке ца клубаца, библиотекаца, культура Цеиоца хиларг. Цхьаьлда 200 гаргга стеидаш, плакаташ, фотомонтажаш. Выставка хургьа 20 ноябрь кхачалца. Цуа тІехьагІа Грозне йогуьг итогаш гергга республикански гойтара агитацера хьажара 3-ча турна. ДикагІа йолча культпросветучреждеиешта лургьа 1—2—3 моттигаш.

Лаьрхха хьажарга кийчьеиий цхьаьолча культпросветучреждеиеи. Царех да Ачхой-Мартанера культура цІи ЦІа. Іилмаьте дика вІашшТехьдаьккхад хьажара «Коммунизм хьалъечуи моральни кодекс» яха стенд.

Лаьрхха болх баьб науршала а. «Идеологически болх—коммунизм кеман долаш лоаттабена къоначу низ бола герз» яха дика яздьь стенд денад выставке Савельевски клубо.

ЧІоагІа терхам тІаоэаш да Шаьларча районни библиотеко выставке дайта «Коммунизм—дерригача адамий сийрча хоаме» яха плакат. В. Слепова мастерица дешина къьгоЙ коллхозхоша хьалхашка латтa дехкараш, малагІча боахама дакъьо бу де дела.

Ломаи районни культпросветучреждеиеша а дахьийтад выставке дика кийчдьь стендаши плакаташ.

Советски районерча Памятой яхача юрта клубо кийчдьь «Сага сий къьлегаме дожжех» яха плакат. Цу тІа доал цІи хезача «Шелковской» совхоза жалуна Эсмухамбетова сурт. цуи карагІдьяниаран дувца инфотенташтга анализ ю цу приборашца.

СУРТА ТІА: (вьрдехьара аьттехь) лаборантка Д. Склярован эІамагІа йола Іилман болхло Э. Зайцеван хроматографа ешз анализа хьожжаш ба.

Т. Николаева сурт.

ДОЗОЛ ДЕКЪАРА

ШАХМАТАШ

Ухх деноШка чакхъьяьлар шахматех локзара республика чемпионата тур. ЧІоагІа сакъербан бола ГІулахкъаша Малхбузен Европе латтача американски соединенеша лаьрхІа йола, ядерни боеголовкаш Іаьхха-ьь могаргдола «Першинг» яха керда ракеташ, ьяна.

ЦІоагІача доагоаца летаеш йола «Першинг» яха ракета ше Іаьхкийтача 160 километрга 640 километрга ихаччалца йолча моттига зе деш а гусеничии транспортерий новкъостала санна, ишттa вертолеташа а ДІаьхха-ьй йиш йолаш а я.

США эскара хоам шоаш боашхаш, американски информационни агентстваша белгалдаьккх, Европе латтa США гергасшгара низаш кІезигагІча моттига зе деш а лехка йиш йолаш а йолча «Сердженг» яхача кердача снарш дашца кийчдеш хилар.

Тайша кІор геттара дукха боалл Германски Демократически Республике. Из кІор баккхара дуьнен тІа эгара хьалха латт из. ЛоарХІамера доагор а халкъа боахама дукккача доакъоита эша бедал я я тайша кІор. Хьдаьн сондухьи цига из боаккхалген фонкташ бен белгалдаьккхар моттигкара 3.300 метр дІоахал долаш йола бай хана ланера ленточни транспортер. Дика пайда а луш кІор хьабелла балхаш деш я из ХІанз Сменах 12000 кубометр даьлта хьалдаккха низ хьохаш я ча транспортер.

АДН—ТАСС сурт.

Ухх деноШка чакхъьяьлар шахматех локзара республика чемпионата тур. ЧІоагІа сакъербан бола ГІулахкъаша республика чемпионата. Цуа тІехьагІа Грозне йогуьг итогаш гергга республикански гойтара агитацера хьажара 3-ча турна. ДикагІа йолча культпросветучреждеиешта лургьа 1—2—3 моттигаш.

Лаьрхха хьажарга кийчьеиий цхьаьолча культпросветучреждеиеи. Царех да Ачхой-Мартанера культура цІи ЦІа. Іилмаьте дика вІашшТехьдаьккхад хьажара «Коммунизм хьалъечуи моральни кодекс» яха стенд.

Лаьрхха болх баьб науршала а. «Идеологически болх—коммунизм кеман долаш лоаттабена къоначу низ бола герз» яха дика яздьь стенд денад выставке Савельевски клубо.

ЧІоагІа терхам тІаоэаш да Шаьларча районни библиотеко выставке дайта «Коммунизм—дерригача адамий сийрча хоаме» яха плакат. В. Слепова мастерица дешина къьгоЙ коллхозхоша хьалхашка латтa дехкараш, малагІча боахама дакъьо бу де дела.

Ломаи районни культпросветучреждеиеша а дахьийтад выставке дика кийчдьь стендаши плакаташ.

Советски районерча Памятой яхача юрта клубо кийчдьь «Сага сий къьлегаме дожжех» яха плакат. Цу тІа доал цІи хезача «Шелковской» совхоза жалуна Эсмухамбетова сурт. цуи карагІдьяниаран дувца инфотенташтга анализ ю цу приборашца.

СУРТА ТІА: (вьрдехьара аьттехь) лаборантка Д. Склярован эІамагІа йола Іилман болхло Э. Зайцеван хроматографа ешз анализа хьожжаш ба.

Т. Николаева сурт.

ДИКА ГІОНЧА

Дика вІашшТехьЬоацаш бокхха лоарХ1ам болаш да архивни документаш. Уж лорадара лаьрхІа йоахко е еза. Царех шерра пайда эца беза истори яздеча, хьоьнга тІехьенна коммунистически кхетам дуча.

С. КУПРИЯНЕЦ,
Нохч-ГІалгІай АССР Централни паччахьалкхен архива дешара залa заведующи.

Дика шерра эгара хьалха архина дешара залe Нохч-ГІалгІай мехка советски Іаьдал оттадеш шерашка архивехьаьккхар оаха. Выставке хилар педагогически института студенташ а школай лаххехьарча классай дешархой а.

Ух тІехьхарча хана шерлуш латт фабрикийн заводнин истори яздара тІехьара болам. Дика хургдар из тайпа истори архивисташа а ца яздеш болхлоша шоаш, истори хьакъераша, яздича. Цу тайпарча ГІулахкъаша новкъостал дерггар предприятей Іилмаи истори хургьа оттаде. ГНПЗ, «Красный молот» завода, кхыча предприятей историй тематически картотекаш цо архиве.

Архиве дувза, деза новкъостий, историн язде шоай предприятех!

Са белгалдаккха безам ба архива дешара залu Іилмансправочни библиотекеи чуйола Цеиоп Іалъьмате эсала хІара а, хІаьта цу ГІулахка горисполкомагара тхоашта новкъостал эшаш хилар а. Геттара вАшшТехьЬоацаш да дешара залe центральни архива гаьна хилар. Залe дикка гаьна и Октябрьски революцеи социализм хьалъярен фондаш.

Дувцилра йоацаш бокхха лоарХ1ам болаш да архивни документаш. Уж лорадара лаьрхІа йоахко е еза. Царех шерра пайда эца беза истори яздеча, хьоьнга тІехьенна коммунистически кхетам дуча.

С. КУПРИЯНЕЦ,
Нохч-ГІалгІай АССР Централни паччахьалкхен архива дешара залa заведующи.

ООН ГІЕНАЛЛА ГЕНЕРАЛЬНИ АССАМБЛЕЯ XVIII-ЧА СЕССЕ ПОЛИТИЧЕСКИ КОМИТЕТЕ

НЬЮ-ЙОРК, 13 ноябрь. (ТАСС). Селхан ЦІагІа хьолларІча (Политически) комитета Іуйрийнарча заседине дІаха йихьар Латински Америкаь ядерни герз доаца зона яра хьажъьяьрча деиаш йола дискусси. ТІаккха дискусси социайр, дуьна оттадьаьча деиаех кхоалагІа доаца доаца йола из-ланера йоахкинчуьн хьажъьяьрча Женевски совещине ООН-а Генеральни Ассамблеи 18 сессена доклад а йойла, аьнна.

Гайбрайзе африкански 13 мехка цІеран резолюци проект елар кердинн термоядерни герз дехкаш йолча конвенцина кулгаш яздара конференци гулъяра хьажъьяьрча Женевски совещине ООН-а Генеральни Ассамблеи 18 сессена доклад а йойла, аьнна.

Гайбрайзе африкански 13 мехка цІеран резолюци проект елар кердинн термоядерни герз дехкаш йолча конвенцина кулгаш яздара конференци гулъяра хьажъьяьрча Женевски совещине ООН-а Генеральни Ассамблеи 18 сессена доклад а йойла, аьнна.

Волверхэмптонски расисташ

Волверхэмптоне яхача эІамигача английски городоке баха наьх чІоагІа эгІазбугаш дола хІама хилар цига дукха ха йоацаш.

Лейбористски парте моттигерча отделене секретара Питер Бентле шийна ше дуккхача шерашка член хиннача «Вест-энд» яхача клубе боалабаьь ший доттагІий-нерган. Цуа тІехьагІа Питер Бентлега хоам бир цу хана денз цунгара ГІулахх кхы эшаш ца лейбористски парте городской отделени, аьнна.

Городе баха наь чІоагІа агІаз а баха, муниципалитетага протест яьй Бентли балха ихаоттавелеген «расови ихъмоттин' йоахаш» йола эхьера политика ютилген ІІадехаш. Протестана хІад кулгаш яьдьь тайп-тайпарча профессеех долча наха: хьехархоша, цІен-ноана, цы лелабераша, профсоюзни деятелаша, кхычар.

(АПН).

ХХ-ча бІалшере лаьш боххар-эцар

Диана ихьа шу хьалхагІа Саудовски Араве правительства официально хьакхайкалъьдар лаьш лелабелга ДІадоаккхаш хилар, цхьаьбакъда. Хьаьа а тІехьа 450 эзар лаь ва мехка. Дакъьаза я шу наьха кхел. Чулаттача лаь да шиь йолаш ва, а кхыметтел ве а йиш йолаш ва.

Аьлие аралвьначча «Лаьш боххар-эцар» яхача книжка автор Сид О. Калларен теш хиннан Саудовски Аравера цхьаьи городе хиннача уьх тайпарча гІулахх: «Мулатка яхача къьмах йола 14 шу дьяна йиІаг елхаш кхарьяьла гІертар охранникашта. Сий доаца барех цхьаьне кулгаш лаьлдар цун. хІаьта вокхо лаь дегІа тІа цІе шуннаш дувшшалга йолча хана шод йиттар цунна. Лаь да корзагІвьлар — иззамо маьхера товар толхздергий-хьогІьна а хийтта, кхосвам баьккхар по надемотрищикашца. 70 шу дьянача шейхо ийдар йиІаг...».

«Товара дикалга» хьежжа мах уьттабу лаьш боххаш-эцаш бараш: низ болча кьонахчун мах 250 анлийски фунт ба, кьонача кхалоаца — 350 фунт,

ЛадувгІа

Радио: 6.30 — «ХьатІадоагІа-ча шера хьийкъа ялаташ чуьнара кийчо еш ба» яха юртбохама болхлоша йола передачи (юрилий метлаш); 6.45 — «Пушкинскин журналаш», Беседа (эрсий меттала); 6.50 — хоамаш, радиои телевизионни передачаш программи; 7.10 — «Гроэненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор; 8.20 — «Сердалоп» ГІалгІа оагІонаш»; 9.05 — Гуйрийнара концерт; 16.00 — радиои телевизионни передачаш программа; 16.05 — «ВІаь деи тІема ца тІамаьрзо» яха литературни передача. 16.25 — ашараш; 16.30 — керда хоамаш (ГІалгІай меттала); 16.45 — зІамига а концерт. 16.55 — Нохч-ГІалгІай кІам хьадалараш дувцаш беседа (эрсий меттала); 17.10 — промышленноста болхлошта «Химикой-производство» яха передача (эрсий меттала), 17.25 — керда хоамаш (эрсий меттала); 17.40—«Дерриге дуьнен студентий деза» яха передача (нохчий меттала); 18.18 — керда хоамаш (нохчий.меттала); 18.33— «Йовзаш йола ашараш» яха концерт.

Хьажа

Телевидени: 18.20—Передачай программа; 18.25 — Телевизионни журналаш (эрсий меттала); 18.40 — киножурнал; 18.50 — комментатора выступлени; 19.05— ашарий календарь; 19.45 — «Заьнга дола дунда»; из документальни фильм; 20.00 — «Могашалла яха телевизионни журнал»; 20.40—Телевизионий концкашша оттадаь концерт; 21.20 — передачай программа; 21.25 — «Іховсара город хІалак гуьргьа» яха художественни фильм, — «Зьа